

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhöz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
 Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 23.

A tekintély.

A pökhendiség és a tekintély első pillanatra egyenlő hatásnak látszik, mert mindkettő előtt hallgatnak az emberek, de csak kissé figyelmesebb tekintetre is feltűnik a különbség a kettő között.

A pökhendiség előtt csak elhallgatnak az emberek és kerülnek máskor, de a tekintélyre rá hallgatnak s akaratlanul is vezetetik magukat általa.

A dolog titka az, hogy a pökhendiség öncsinálta nagyság, melynek támogatója a gorombáskodás és terrorizálás, míg a tekintély az igaz jellem kisugárzása, mely meg van, ha nem is tud róla a birtokosa és hat olyanokra is, akik azt hiszik, hogy tekintélyek befolyása nélkül cselekesznek.

A pökhendiség és tekintély között áll a kolomposság, az az átmeneti alak, melyben van valami a tekintélyből, de nincs meg a hozzá való képzettség, hanem ezt némi pökhendiség pótolja.

A negyedik kategória azoké, akik születnek, dolgoznak, adót fizetnek és mennek a kolomposok után, vagy lenyűgöztetnek a pökhendiség által, mert a tekintély le van rombolva előttük.

Nincs tekintély! ez a mai korszellem jelszava.

Hála Istennek, van tekintély. És a pökhendiségnek, mely semmibe sem veszi, nagy szerencséje, hogy van, a kolomposágnak, mely helyébe akar telepedni, nagy szintén szerencséje, hogy meg van.

A legutóbbi napok eseménye nagy tanúságokat nyújt mindezekre nézve.

A kormány és pártja bizva a tömeg sulyban, úgy bánt az ellenzékkel, amint nem lehet helyeselni. Jogos kérdéseikre nem válaszolt, hanem a többség erejére hivatkozott, sőt tovább is ment s két miniszter egyenesen megsértette őket. Ebben volt bizonyos pökhendiség.

Az ellenzék úgy tett a többséggel, ami szintén nem helyeselhető, mert személyi térére vitte a vitát és nem várva addig míg igazsága, mit hangoztatott, győzni fog, beállott kolomposnak és megmozgatta az utcát.

A konfliktus óriási lett. A pökhendiség és a kolomposság is rosszul végződött, mind kettő sulyos sebeket kapott s most ők tartják kezükben az ország sorsát; megsínylette ez is.

A kormány és pártjának tekintélye semmivé kezdett foszlani az ellenzék kemény harcában s az ellenzék diadalutján sebesültek jajgattak és vér folyt.

A pökhendiség is, a kolomposkodás is olyan veszedelmes lépést tett, melyet helyre hozni csak egyik fél bukásával lehetett, de míg ez bekövetkezik, a legféltetlenebb állapotok fordultak volna elő.

Minden elsimult szépen a tekintély egy szavára.

Egy ember, aki sem a párt-izgalomban, sem a párt-panamban nincs beleártva, a tűzvész és árvíz közé áll, egyiket csendesebb lobogásra bírja, másikat vissza tereli medrébe.

Mit tett Szilágyi? Megkérdezte az ellenzékét sértett-e? Az ellenzék azt mondta, nem. Szilágyi ezt elfogadta egyik oldalról s így önkényűt következett a visszavonás a másik oldalról. A baj ezzel megszűnt.

Csekély dolog ez ugy-e bár amit Szilágyi tett s mégis volt erő benne. Mi adta ezt az erőt? a tekintély. Honnan szerezte tekintélyét? Onnan, hogy ő az elveit úgy viseli, mint a bőrét, nem úgy, mint köpenyeg.

Akinek van elve, az másnál sem vonja azt egy körmeny kétségbe és megbecsüli a másét is, mert a magáéról tudja, érzi, hogy milyen féltett kincs az.

Szilágyi méltányos volt az ellenzékkel szemben, ezzel türelemre bírta, kitalálta az elfogadható formát, melyre megalázkodás nélkül léphetett Fejérváry és sértevése visszavonására bírta vele.

És most egy kis tanulság. Tanulhat a kormány és az ellenzék is. Sem a pökhendiség, sem a kolomposság jóra nem vezet, az a harczmodor, melyben egyik párt a maga erejében bizik, a másik a tömegben, mely utána indul, csak személyes lehet és vésteljes, az elv pedig, melyet előmozdítani akarnak, elrongyolódik ilyen küzdelemben.

Tökéletesen elég volt mindkét fél harczmodorából. Felejtjük el, mint egy rossz álmot és térjünk vissza a régi modorhoz.

Küzdjön az elv az elvvel s ne személyek, hanem képviselők szerepeljenek a parlamentben.

A elv ereje tekintélyt ad majd követőinek s a tekintély előtt meg kell hódolni akarva nem akarva, példa rá a kormánypárt is az ellenzék is.

Mi pedig, adófizetésre született polgárai e hazának elengedjük a legóriásibb szenzációkat is egy csipetnyi — okos dologért.

P—y.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A fonnyadt szegfű.

Irta: Deér.

Az őszi nap bágyadt fénye beszűrődik a nyitott ablakon és valami sejtelmes, olyan melancholikus fényhomályt terjeszt szét Csatár Giza szobájában.

A leány ott ül a nyitott ablaknál. A beszűrődő napsugár halaványan rezgő fényt van szép formás feje köré. És így, ebben a nap-sugarban meg-megcsillanó sárga hajával még most is szépnek tűnik föl e leány. Pedig már nem fiatal. Az arcán már nem virul a fiatal, szerelmes leány üde rózsája, a szemeiben is inkább már a gond, az érettség, a tudás kifejezése honol.

Egy kis nyitott könyv fekszik előtte. Valami imakönyv lehetett. De a leány nem a betűket, nem azok értelmét nézi, hanem egy elszáradt, elfonnyadt virágon pihenteti tekintetét. Illatos lehetett. — most olyan sárgás, kopott: csak itt-ott piroslik rajt egy vörös folt. Olyan, mint-ha egy odaszáradt, ott felejtett véresebb lenne.

Ezt a fonnyadt, fakó virágot nézi Csatár Giza. És a míg nézi, úgy érzi, hogy valami erős, nagy szomorúság nehezedik rá a lelkére. Szép kék szemei lassan elhomályosulnak. Valami es illogó, nedves fátyol vonja be s aztán csak

megered a könnye s odahull alá arra a fakó, színtelen illatát vesztett virágra.

Aztán meg felveszi a hervadt virágot és csókolja örült szenvedélyvel, lázas ajkakkal. Valamit susog is hozzá. Olyan ez a susogás, mint a szerelmes leány szemérmes vallomása. Csatár Giza halvány arcát is rózsás pir futja be, mintha a szemérem kergetné oda, vagy a szerelmes leány mámoros boldogsága.

És csak csókolja tovább azt a fakó, fonnyadt szegfűt . . .

Bánatos lelkében meg-megjelenik egy kép. Egy érdekes, karcsu, szőghaju ifju képe, ki ott fekszik a puha zöld pázsiton átlótt szízzel, mellette meg ott áll egy szőkehaju, kékszemű ifju s könnyes szemekkel nézi a haldoklót.

Ez a kép gyöttri, kinozza Csatár Gizát.

Az a fonnyadt, elszáradt szegfű ezt a képet varázsolja a leány elé. Ez pedig úgy gyöttri, úgy égeti Csatár Gizát minden idegét, lelke minden parányi részét.

Pedig sokszor nézi ezt a szegfűt, sokszor is eszébe jut az a két szép ifju, a kinek emléke végigkíséri Csatár Gizát az egész életén át.

Ki tudja, talán rá is szolgált a leány, hogy megszenvedjen annak a két ifjunak az emlékéért?

* * *

Mikor Csatár Giza még olyan viruló, üde, fiatal leány volt, nagy híre járt mindenfelé. Szép volt, boldogítóan szép. És az volt tán a baj, hogy ő maga is nagyon tudta, hogy mennyire szép.

A fiatalság rajongott érte és Csatár Giza értett ahhoz, mint kell magához lánczolni az udvarlókat. Nem volt tulságos kaczer. Inkább olyan szerelmesen naiv szerepet játszott, a mibe csak éppen annyi kaczeréságot vegyített, a mennyi inkább vonz, mint elidegenít.

Volt is udvarlója elég. Csatár Giza meg szívesen fogadta a bókokat, az udvarlásokat. Tetszett neki a férfiak szenvedélyessége. Nem tett köztük különbséget. Egyik iránt ép oly kedves volt, mint a másik iránt. Ez pedig sokaknak nem tetszett.

Volt az udvarlók nagy seregében több, ki komoly szerelemmel szerette Csatár Gizát. De valamennyinél tán jobban a gazdag fiatal orvos, Karsai és kebel barátja a csinos Balla főhadnagy.

E két férfi a rajongásig hive volt a Csatár leánynak. A leány eleinte nem igen vette észre a két férfi komolyabb szándékát. Mulattott velük csak úgy, mint a többiekkel. Csak akkor nyíltak ki szemei, mikor anyja végre megsokalta a léha udvarlásokat s komolyan figyelmeztette leányát, hogy jó lenne már, ha komolyabban venné a dolgot s főként után nézne. Azt is mindjárt megmondta neki, hogy legjobb szeretné, ha a vagyonos s a mellett csinos Karsait tüntetné ki.

Csatár Giza vállat vont a figyelmeztetésre. Azt gondolta, hogy rá ér ő még a férjhez menésre. Elég fiatal még s így szebb az élet. De mert anyja különösen figyelmeztette Karsaira, inkább kíváncsiságból, mint érdeklődésből fog-

A fővárosi események osztrák világitásban.

Az osztrák sajtó átkozdó hangjára, melyekkel a fővárosban lefolyt mozgalmakat tárgyalják, joggal mondhatjuk, hogy mindenki a maga háza előtt seperjen. A külügyminiszter lapja a «Reichswehr» az utcai tüntetésről vezérezik-kezeve a következőleg végzi:

«Valóban, az a színjáték, amely a magyar főváros utcáit ma eltöltötte, nehéz vád a parlamentarismus és dekadenciája ellen, de egy élő mementő mindenkinek, hogy mit neveznek tekintélynek és mi jár a tekintély erejével. Az egyetemi ifjuság a parlament példáját ma az utcára vitte. Azt akarják megvárni, míg a legelső rétegek is részesedni fognak a táncban?»

Most már nem Hentzi a jelszó. Most már nem az elvek és azok az «ideálok» harsognak. A duhaj kedv, az öncézél.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 23.

A rendőrség volt ma egész délelőtt napirenden — a napirend előtt.

Egy egész sereg szónok iratkozott fel. Az izgatottság oly nagy volt a Házban, hogy mikor Lázár Arpád berohant ezzel a kiáltással:

— Ölik az ifjuságot! — az ellenzék felugrált, kirohant, az elnök felfüggesztette az ülést.

Szerencsére a hír nem bizonyult valóznak, de az izgalom az egész ülés alatt állandó maradt.

Holnap folytatják a napirend előtti vitát.

*

Az utca csendes, de a folyosó háborog. Beszélnek viharról, zárt ülésről.

Szilágyi elnököl.

Az elnök: Miután fentartotta magának, hogy a gyorsírói jegyzetekből fog meggyőződni, sértette-e Perczel belügyminiszter a Ház valamelyik pártját, mert tegnap a miniszter beszédét zaj fődte el. Felolvasta tehát Perczel beszédének a dologra vonatkozó passzusát a naplóból. E közben a szélsőbalról ezt kiáltják — Hazugság! — Ha a képviselők annyira nem türnek sértést, szabad-e ezt mondani: Hazugság? S nem várhatunk e jobbról is ilyen sértést. Attérve az esetre, a miniszter határozottan kijelentette, hogy a mit mondott, nem a Házban történetekre mondotta. Elismeri, hogy a miniszter beszéde félreértésre adhatott okot,

de az ő magyarázata eloszlatta a félreértést, azt el kell fogadni. Ő az elnök nem érti magát sem jogositva, sem kötelezve arra, hogy utólag beavatkozzék.

Bejelenti, hogy a rendőrség viselkedése dolgában a napirend előtt szót kér: Polónyi Géza, Zichy Aladár gróf, Saághy Gyula, Wittmann János, Makkfalvy Géza, Pap Elek, Endrey Gyula, Olay Lajos, Rakovszky, a Hentzi ügyben pedig Sima Ferencz.

A Ház megengedi azt, hogy a képviselők a napirend előtt szólhassanak.

A Polónyi attakja.

Polónyi Géza: Tapasztaltuk, hogy a mikor a kormány hatalom érdekében történt tüntetés, azt mily melegen dédelgették. Nem lehet csodálni, hogy mikor szent hagyományainkat sértik meg, az ifjuság megmozdul. A közélet sivatagában az egyetlen szép pont az, hogy van e nemzetnek még lelkes ifjusága. (Ugy van!) Majd leleplezi, hogy verették be annak idején a Kossuth párt ablakait. Tegnap vérlázító módon elliptak az egyetem szabadságától kezdve minden szabadságot. Mikor a képviselők tegnap hazamentek avval a hangulattal, melyet a világ tekintélynek elismert elnök fellépése okozott. Látták, hogy a Lakatos képviselő körül levő 10—12 ifjú lovas rendőrök rohanták meg. Őt is csak az Isten őrizte meg, hogy el nem tiporták. (Derültség jobbról.)

— Hiszen csak ellenzéki képviselő ugy-e. — kiálltotak balról.

— Jegyezzék meg, — kiálltotta át a jobboldalra Polónyi, — hogy *egyedül nem megyek a másvilágra.*

— A schéna Rosenberg nevet! — kiálltotta Hontaller.

Polónyi: Minden ok nélkül támadták meg az ifjuságot. Ő azért, a mi történt, a belügyminisztert teszi felelőssé. A műegyetem néhány ifja éljenre és abezugra ragadtatta magát s akkor berohantak a lovas rendőrök, az ifjuságot pedig délután ötig ott bezárva tartották, egy rendőr rá is lött az ifjuságra és konstátva van a műegyetem falában több golyó. (Gyalázat! Gyalázat! rivall a baloldal.)

Polónyi: A zsarnokság országában is proklamációt bocsájtanak ki, mielőtt lőnek. Az aulát, az egyetemet ostromállapotban is tisztelik. Itt az egyik ifjunak a lábát lötték el, a másíknak szót vágják az arcát, a harmadiknak kiütötték a szemét. (Nagy zaj! Gyalázat! Disznóság.)

Mikor a rektor közbe akar lépni, egy felfüggesztettrendőrtiszt azt mondja neki: Itt nem az ur a parancsnok. Az egyik professzor kénytelen megragadni a rendőr lova zabláját. A számukat levetett rendőrök bikacsékkel verik az ifjakat. Ez az alkotmányosság? (Zaj)

Polónyi: Otven forint bírságra ítélik azo-

kat, kikkel így elbánt az alávaló rendőrhatalom. (Ugy van.)

Az elnök kéri a szónokot, válogassa meg szavait.

Polónyi: Tudja, hogy a törvény tiltja, hogy büntetés pénzeket nyilvános gyűjtés útján fedezzenek, őt és barátait azonban senki sem fogja megakadályozni abban, hogy az ifjuságra kirótt bírságot megfizessék, ha vagyona végső roncsaiból is. Nyilatkozzék a belügyminiszter, az ő rendeletéből történtek-e ezek a dolgok? A törvény az esetben büntetlenséget biztosít a rendőrnek, de nem annak, a ki a rendeletet ki adta. A brutalitás ideje lejárt és ezért kéri a minisztert, sürgősen adjon elégtételt e vérlázító dolgokért s mozdítsa el a bűnösöket. Ha nem teszi meg, van még annyi ellentállási erő a nemzetben, hogy a belügyminiszterrel szemben is elégtételt vegyen magának. (Zajos helyeslés balról)

Többet észszel, mint erővel.

Zichy Aladár gróf: Rámutat oly esetre, melyről személyes meggyőződést szerzett. Hogy a rendőrség a maga iniciatívájából támadjon, az nem lehet a rendőrség feladata. Tegnap az egyetemi körben az ifjuság kissé hangosan tárgyalta az eseményeket, talán oly hangosan mint a tisztelt Ház és ez elég ok volt, hogy a rendőrség oda fölmenjen, az ajtót betörje. (Kiáltások: Gyalázat!) Az ily brutalitásokkal csak provokálják az ifjuságot, akáresak a csendőrök a néppárti választásokat. Hogy ez hová vezet, nem kell magyaráznia. Mondja meg a miniszter rendőreinek, hogy többet észszel, mint erővel. (Helyeslés balról.)

Saághy Gyula: Az egyetem autonómiáját megsértették. Ha van még alkotmányos érzék a többség némely férfiában, ezt orvosolni kell. Tegnap Hockot az ifjuság az utcán megéljezte és ez ok volt arra, hogy a lovasrendőrök nekik vágassanak. A járdára is fellovagoltak. A képviselők tiltakoztak, s azt mondták a rendőröknek, hogy csak az ő testükön át jutnak az ifjusághoz. Az egyik rendőr erre alázatos hangon ezt mondta:

— Nagyságos képviselő ur, bocsásson meg, a felsőbbség rendel. Kénytelenek vagyunk vele.

Ebből is kitetszik, hogy a brutalitásokért kiket kell felelősségre vonni. Az egyetemen tegnap egy óráig teljes csönd volt. Akkor kezdődött a zaj, mikor a lovasrendőrök az utcából az egyetemre zavarták az ifjuságot. Elmondja az egyetemi tüntetés lefolyását és konstátja, hogy az ifjuság nem volt hibás. A dékán az udvaron csillapító beszédet mondott, az ifjak nyugodtan hallgattak és még a dékán beszéde alatt lovagoltak be a rendőrök. Tanártársai látták, hogy egy rendőr revolvért szegezett az első emeleti tanterem egyik ablakára. Semmi olyan nem történt, ami megokolná a rendőr-

lalkozni kezdett a fiatal emberrel. És anélkül, hogy észrevette volna, mindég többet és többet volt vele s lassanként Karsai foglalta el minden gondolatát. Tetszett neki az ifjunak férfias komolysága, őszintesége.

Tán minden rendben lett volna, ha közbe nem lép Balla főhadnagy, az orvos barátja. Bántotta Ballát, hogy a leány az orvost annyira kitünteti s éppen ezért ő is a legtúzebben kezdett udvarolni a leánynak. És a fess fiatal főhadnagy megzavarta a leány lelkének egyensúlyát.

Kezdte összehasonlítani a két férfit. Csak-hogy mennél többször történt ez az összehasonlítás, annál kevésbbé tudott a leány választani. Pedig a két ifju ugyancsak sürgette a választást. Mindegyik bevallotta már szerelmét, de Csátár Giza csak késett a válaszzsal.

Ez a késelem aztán nagyon feszültté tette a két jó barát közti viszonyt. Érezték, hogy nagyon terhére vannak egymásnak. Tán ha nem lettek volna kétségben, ha Csátár Giza nem késik a felelettel, misem történt volna köztük; de így ez a kétes bizonytalanság türehetlenné tette helyzetüket.

Vége is Balla nem viselhetette el tovább a bizonytalanságot. A legelső alkalomkor mikor a Csátár leánynyal találkozott, megszólította s mindjárt a dologra tért.

— Látja Giza, maga csak hiteget bennün-

ket. Tudja, mennyire szeretem, mennyire türelmetlenül várom választást s kegyed csak hallgat, egyre késik a felelettel. És ez végtelen kínos reám nézve. Inkább tudjam a bizonyos rosszat, mintsem tovább éljek e gyöttrő bizonytalanságban.

A leány hallgatott. Érezte, hogy a főhadnagnak igaza van. És mégis oly neheze érett a válasz. Ha tán Karsait nem ismerte volna, könnyen kimondta volna a boldogító igent, de így nem tudott választani.

Szerette ő mind a kettőt s ép ezért nehéz volt a választás, vagy tán tetszett neki a két férfi lángoló, heves szerelme s szerette volna továbbra is magához lánczolni őket. De hiába, tovább nem várhatott a felelettel. Balla nem hagyta abban a dolgot. Végre is a leány beszélni kezdett.

— Igaza van Balla, mikor azzal vádol, hogy sokáig késsem a felelettel. De látja, magam sem tehetek róla, ki nagyon jól látom az ön igaz vonzalmát s higyeje el, örülök is neki. De ott van Karsai. Ő is szeret, tán éppen oly komolyan, mint ön. És én hiába kérek tanácsot szívtől, nem tudok választani. Érzem, hogy végtelenül fájna, ha akár ön, akár Karsait el kellene utasítanom. Ha csak egyikök volna kérdésben, ha csak egyiküket ismerném, akkor egy pillanatig sem haboznám a felelettel. De így . . . így . . . nem tudom mit tegyek.

A főhadnagy arcát lángoló pir futotta át a leány szavaira. Ő úgy értelmezte a leány szavait, hogy az szereti őt, csak Karsaitól fél, azt nem akarja megsérteni. És erre a gondolatra erős, határozott szándék érlelődött meg benne. Köszönt és távozott.

Csátár Giza hosszasan nézett a távozó után s úgy érezte, mintha azzal a távozó férfivel tovatűnnék az ő boldogsága, szerelme is . . .

És Csátár Giza jól gondolta . . .

* * *

Az egész várost izgalomban tartotta az a hír, hogy Balla főhadnagy párbajban agyonlőtte Karsai orvost. Eleinte nem igen akartak hitelt adni a hírek, de aztán mégis csak valóznak bizonyult. Az okát ugyan kevesen tudták.

Csak Csátár Giza tudta a valódi okot, ő meg nem szólt senkinek sem róla. Mikor meghallotta a szomorú hírt, az első pillanatban megrendült, de aztán meg úgy érezte, mintha egy nagy tehertől szabadult volna meg a lelke.

Hisz most már szabad volt választania. Most már nyugodtan válaszolhat a főhadnagnak, hisz nem kell attól félnie, hogy megsérül a másikat, Karsait. Az már nincs többé.

És Csátár Giza nem késett a vallomással. Még a párbaj napján megírta egy hosszú levélben a főhadnagnak a választ, nem mulasztva

ségnek az egyetemen való viselkedését, csak éljeneztek és abczugoltak.

Perczel: Tintás üveggel hajigálták.

Saadghy Gyula: A felelősség a kiontott vérért teljesen Bánffy Dezsőt illeti. (Helyeslés a bal és szélsőbaloldalon).

Elnök: Wittmanné a szó.

Pánik a Házban.

Belgár Ferencz (berohan): Most ülik a gyerekeket a müegyeten! Nem lehet tanácskozni. A egész ellenzék felugrik. Zajos kiáltások hallatszanak.

— Lönek! Folyik a vér!

Irtózatossá megdöbbenés az egész Házban.

Mindenki ezt kiáltja:

— Ne tanácskozzunk! Gyerünk ki! Gazság! gyilkosság!

Szilágyi elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

A képviselők a buffet ablakaihoz siettek abban a hiszemben, hogy a müegyeten udvarában vérfürdőt fognak látni. Az udvar csakugyan tele volt ifjúsággal, amint a rektort hallgatta.

— Semmi sem történhetett — lihegtek föl a kormánypártiak.

Az ifjúság aztán nyugodtan eltávozott az udvarból s Szilágyi újra megnyitotta az ülést.

Ujabb rémhír.

Wittmann János is megkezdhetette beszédét, melyben elmondja, mily brutalisan bántak vele a rendőrök tegnap, mikor a Házba jött. A rendőrök lökdözték.

E közben bejött *Justh Gyula* és ezt kiáltotta:

— Ostromállapot van odakünn, itt nem tanácskozhatunk.

Az elnök rászól *Justh*ra, hogy hagyja a szónokot beszélni.

Justh: Ugyanaz történik, a mi tegnap. Verik, vágják a flatalságot.

Az elnök újra figyelmezteti *Justh*ot.

Wittmann: Mi szükség volt tegnap a rendőrség e provokáló magatartására.

Fáy István: Hát mi szükség van ma? A központi egyetemről jövök, ott vágják az ifjúságot.

Bartha Miklós: Ne legyen ostromállapot a Ház körül. Intézkedjék az elnök.

Elnök: Az elnöknek csak a Házban van hatalma.

Fáy István: Detektiveket küldenek előre, azok provokálják a szcénát, aztán rohannak az ifjúságra.

Holló: Így nem lehet tanácskozni.

Wittmann: Mi jögon hurczolnak a müegyetenről oly ifjakat, a kiknek még tudomásuk sem volt a történetekről? Alkotmányunk megengedi a véleménynyilvánítást, ezért nem

szabad lovasokkal hurczoltni az ifjúságot. A nemzet egész teste vérez, hát az ifjúság is érzi és önöket odaát egy abczug feljogosítja arra, hogy azt az ifjat meghotozzák, összevágják, lövessék? Ez azt jelenti, hogy önök demonstrálni akarják fölfelé, hogy itt oly állapotok vannak, melyre abszolút kormány szükséges. (Ugy van, az ellenzéken.)

Sima Ferencz, a ki végkép el van rekedve azt mondja, hogy ezt az ügyet vissza kell vezetni eredetére, a korona rendeletére.

Az elnök figyelmezteti a szót, hogy a koronát ne vonja a tanácskozásba, mert annak tényeiért az államférfiak felelősek.

Sima Ferencz azután a Hentzi szobor delgáról szól. Kérli, van-e Európában oly kis nemzet, mely eltünné azt, hogy a baza legnagyobb ellensége, ki a nemzet husában, véreben gázolt, ily módon ünnepelessék és szoborét az ifjúság példájaképp állítsák oda? Az Erzsébet királyné szobránál majd föltámad a hazafiakban a keserűség, eszükbe jut, hogy ezért a szoborért kell a magyar nemzetnek ezt a gyalázatot eltünni. A kormány nemcsak az uralkodót, hanem a nemzetet is megcsalta.

Az elnök: A képviselő ur ezt a kifejezést használta: megcsalta.

Sima: Hát félrevezette.

Az elnök: Akkor tessék folytatni.

Sima: A nemzetnek nem fog elégtételül szolgálni, ha Krieghammer meg is bukik.

Ily kormánynak nem szavaz meg semmit.

Perczel belügyminiszter a vizsgálatot megindítja. Tüntettek mesterlegények is, így *Samorzill*, aki a véderővitából ismeretes.

Bartha: Főherczegek nem tüntethetnek.

Perczel Egyelőre többet nem mond, mert a vizsgálat adatai nincsenek kezében.

Lázár Árpád kijelenti, hogy csak azt mondta, hogy a müegyeten a rendőrség üldözi az ifjakat. Ölésről nem beszélt.

Rakovszky István most mentelmi esetet jelent be. A muzeumi kávéház előtt egy csomó fiatal ember megszólította, hogy menjen be a kávéházba, ott kardlapozzák az ifjakat. Ekkor hátulról egy hang szólalt meg:

— *Menjenek innen!*

Egy rendőrtisztviselő állt előtte s rögtön letartóztatta azt az ifjat, akivel beszéltem.

Ki az az ur? — kérdezte a rendőrkapitánytól, aki így felelt: Nem tartozom magam igazolni, de ki az ur? *Igazolja magát!*

— *Micsoda hasonlatosság!* Nevezze meg magát, mert a képviselőházban jelentést akarok tenni!

Krecsányi ekkor rendőrökkel vétetett körül s le akart tartóztatni.

— *Helyes!* — kiáltják jobbról.

— Bennem van önértzet, én megvédem jogomat — kiáltja *Rakovszky* s folytatja: *Szöts Pál* és *Perczel Béni* képviselők figyelmeztették

*Krecsányi*t, hogy állásával játszik, ha elfogja *Rakovszky*t, de a rendőrök nem tágitottak, míg *Perczel Béni* karonfogva elvezetett. Ez a mentelmi jog durva megsértése.

Az ülés végén még több kisebb interpellációt hallgatott meg a ház s az ülés 2 óra után véget ért.

Schlauch bibornok az uralkodói jubileumról.

Bibornok-püspökünk Ő felsége félszázados uralkodói jubileuma alkalmából a következő körlevelet bocsátotta ki egyházmegyéje papságához.

A jó Isten áldó kegyelméből, ki által „országolnak a királyok, és végeznek igazat a törvényszerzők, . . . uralkodnak a fejedelmek, és végeznek igazságot a hatalmasok“ (Péld. Besz. VIII. 15—16.), dicsőségesen uralkodó koronás királyunk és legfőbb kegyurunk Ő csász. és apostoli királyi Felsége **I. Ferencz József** félszázados uralkodói jubileuma előtt állunk.

Ritka jubileum. Ezeréves magyar hazánk eddigi története egyetlen példát ismer.

Szent László királyunk váradi sirja mellé temetkezett Zsigmond magyar király, — kinek szintén volt császári koronája is, ő levén az első magyar király, a ki a régi német birodalom római császári koronáját is viselte, — volt egyetlen oly elődje a magyar trónon Felséges királyunknak, ki félszázadon át uralkodott.

„A királyok királya s uralkodók ura“ (Jelen. könyve 19. 16.) megadta I. Ferencz József Ő csász. és apost. kir. Felségének is s hí népeinek ezt a ritka kegyelmet, a félszázados uralkodói jubileumnak magasztos örömnepét, mely a szentírás szerint is kell, hogy ünnep legyen: „Szenteld meg az ötvenedik esztendőd.“ (Lev. 25. 10.)

És ez ünnep nagyságát Felséges urunk királyunknak egyéni s uralkodói nagysága — kinek keresztény hős lélekkel átszenvedett megpróbáltatásai is kiváló érdemei fokozására, nagy erényei megnyilatkozására s népei példaadó okulására szolgáltak és szolgálnak, — rendkívülivé avatja.

Ki ismerje az atyát, ha nem az ő öntudatos hí fiai, akiknek „dicsősége az ő atyjok.“ (Prov. 17. 6.)

el persze annak a kijelentését, hogy mennyire megrendítette őt is a szomorú szerencsétlenség.

A főhadnagy lakásán volt, mikor a levelet megkapta. Őt is teljesen leverte a szomorú eset. Csak most érezte igazán, mennyire elhamarkodta a dolgot s mennyire szerette Karsait.

Ily kedély állapotban olvasta végig Csatár Giza levelét. És mikor elvosta, nem derült föl az arca. Talán inkább még halaványabb, még sápadtabb lett. Valami megnevezhetetlen, erős fájdalom tartotta fogva a lelkét. Ugy tetszett neki, mintha az a leány kit eddig, mint egy oltárképet, mint egy szentet látott, imádott, most egyszerre alászállt volna, mintha nagyon is eltörpült volna előtte.

Hiába akarta csak a régi Csatár Gizát látni, kit ő annyira szeretett. Most már nem érzett iránta szerelmet. Mintha az az ostoba ölmogyó, mely barátja életét kioltotta, elhamvasztotta volna az ő szerelmét is.

Fájt neki tudni azt, hogy a leány, kit annyira szeretett, tisztelt, az első perczelet felhasználja arra, hogy szerelmével, kezével kínálja meg akkor, mikor néhány órával előbb miatta embert ölt. Azt az embert, ki a leányban ép úgy szeretett, mint én. Hisz nem tudott választani kettőjük közt.

Talán ha őt éri a golyó, ha ő marad halva, most tán Karsai kezében volna a levél.

Erre a gondolatra aztán felkaczagott keserű,

fájdalmas kacajjal. Aztán meg irni kezdett. Levelet írt Csatár Gizának.

— Tisztelt Nagysád! Levelét megkaptam. A mily gyorsan kaptam sorait, ép úgy sietek én is a felelettel. Ide mellékelve küldök egy elfonnyadt szegfüt. Szerencsétlen barátom szive fölött hervadt el, annak vére áztatta. Ő adta át, hogy adjam át Nagysádnak — emlékül. Kegyed volt utolsó gondolata. És Nagysád tudva azt, hogy az a derék, ez az igaz ember alig pár órája hogy meghalt, már írt nekem, hogy enyém szerelme, keze, hisz a másik, kit — mint ezelőtt pár nappal csak megjegyezte — ép úgy szeretett, mint engem, nincs többé. Tehát azt a másikat már elfeledte, már kitörölte szivéből, mikor tán még tegnap szerelemmel gondolt reá. És Nagysád most tán azt kívánja, hogy én fogadjam el a felajánlott szerelmet. Nem tudom megtenni. Nem pedig azért, mert már nem szeretem. Nem tudnám szeretni egy pillanatig sem tovább azzal a gondolattal, hogy ha barátom helyett én maradtam volna halva, most tán ő neki ajánlaná fel kezét ép oly szerelemmel, ép oly gyorsan.

— Ez nem lehet igaz. Őszinte szerelem. Ez nem lehet a valódi boldogság alapja. Milyen életünk is lenne egymás oldalán!? Hisz folyton ott lebegne köztünk annak a szegény embernek a szelleme, a kinek hulláján keresztül jutottunk a boldogsághoz. Bár előbb gon-

doltam volna minderre, akkor most nem kelene ily gyötrelmes, kínzó fájdalmakat átszenvedtem. De azt hittem, boldog leszek és csak most látom, hogy mennyire tönkre van téve egész életem. Hisz megöltem azt az embert, ki barátom volt. Megöltem ostoba féltékenységből, megöltem egy leányért, kinek szerelmében biztam s kiről most meg kelle tudnom, hogy még érző szive sincs. Így van ez Nagysád.

— Azért jobb nekünk, ha többé nem találkozzunk. Feledjen el engem, kit szerencsétlenné tett. Ezt a kis hervadt virágot meg tegye el. Legalább erről majd néha-néha eszébe jut az a nemes, igaz férfi, ki szerette Nagysádat egész a — halálig. És tán ez a kis szó-talan, néma virág arra is jó lesz, hogy figyelmeztesse, mennyire nem jó játszani a komoly, az igaz szerelemmel. Isten önnel! — Balla.

Mikor Csatár Giza ezt a levelet elolvasta, elsápadt. Kierezte a levélből a keserű, a jogos szemrehányást. Tudta, hogy a főhadnagy is elveszte t, reá nézve még jobbtalan, mint az a másik, kitől legalább mégis maradt egy — emléke. Arra a kis hervadt, fonnyadt, vértől ázott szegfű. Erre a gondolatra aztán megeredt a könnye és odahullott arra a kis fakó virágra és összeolvadt a vércseppekkel.

És azóta nagyon sokszor áztatja könnyeivel Csatár Giza azt a kis sárgás, fonnyadt szegfűt . . .

Ismerlek Benneteket Krisztusban kedvelt Testvéreim és Fiaim! Ismerem Isten-ért, hazáért, királyért élni-halni kész magyar sziveket, melynek hű alattvalói ére nyeit katolikus szent hitünk szenteli meg s emeli egyszersmind vallásos erényekké s vallásos kötelemké. „Minden lélek engedelmeskedjék a felsőbb hatalmassá- goknak, mert nincs hatalmasság, ha- nem csak Istentől, amelyek pedig van- nak, az Istentől rendeltettek.“ „Annak okáért szükség, hogy engedelmeskedjete- k nemcsak a büntetés miatt, hanem a lelkiismeretért is.“ (Rom. 13. 1. 5.) Mondja a nemzetek apostola. Az Ur Jé- zusnak csak példaadására utalok.

Ismerem tántoríthatatlan hűségeteket, törhetetlen ragaszkodásokat s önfeláldo- zásra kész szereteteket, egyszóval nemes érzelmeiteket Jóságos atyánk, felséges ko- ronás királyunk s legfőbb kegyurunk iránt, akinek tehát nagyságát előttetek vázol- nom, czéltalan volna. Mindnyájan tudjuk s jártasok vagyunk mindnyájan annyira magyar nemzetünk történelmében, hogy dicsőségesen uralkodó felséges királyun- kat, *I. Ferencz Józsefet*, kit a legalkot- mányosabb uralkodó nevével méltán illet ország-világ, édes magyar hazánk legna- gyobb királyai sorába fogja emelni a tör- ténelem, mely bár folyton készül, de való- jában ítélőszékét csak a multak birodalmá- ban állítja fel. Milliók hő imája azonban abban egyesül, hogy felséges koronás ki- rályunk élete igazában még soká ne tar- tozzék a multak birodalmához és majdan akkor is földi koronáit az egyetlen, de örök égi koronával cserélje fel! Nagy királyunk félszázados jubilaumának öröm-ünnepét külső nyilvánulásaiban még mindig korlá- tozza ugyan egy lassan hegyedő, mély- séges seb, mely együtt érte a királyával összeforrt nemzetnek szívet; de a még min- dig sajgó nemzeti fájdalom nem hogy akadályozna bennünket ájtatosságainkban, hanem még bensőbbé teszi imáinkat jubi- laris uralkodónkért.

Azért ha valamikor, most kész talaj a magyar szív az apostol igéinek befogadá- sára:

„Legyenek könyörgések, imádságok, kérések, hálaadások . . . a királyok- ért . . . hogy nyugodalmas és csendes életünk legyen teljes ájtatosságban és tisztességben. Mert ez jó és kellemes a mi Üdvözítő Istenünk előtt.“ (Sz. Pál. I. Tim. II. 1—3.)

Ezek után annak előre bocsátásával, — hogy Szentséges Atyánk, XIII. Leo pápa is tudomást szerezvén rendkívüli nagy öröm- ünnepünkről s megemlékezőn arról, hogy ez december 2-ikára vagyis az idén ad- vent-pénteki, tehát szoros böjti napra esik, hogy koronás királyunk és népei iránti érzelmeit ez által is minél inkább nyil- vánítsa, az említett napon az egész osztrák- magyar monarchiában a huseledelektől való tartózkodás és egyszeri jóllakás tör- vénye (ab abstinentia et jejunio) alól ke- gyesen fölmentvényt méltóztatott adni, — rendelem a következőket:

1. A nevezetes félszázados uralkodói jubilaum napján, vagyis jövő december hó 2-án, székesegyházamban és minden önálló lelkészséggel bíró egyházban a ki- telhető legnagyobb fényvel ünnepélyes hálaadó szent mise tartandó, mint a direc- toriumban aug. 18-án felséges királyunk

születésnapjára előírva van és pedig min- denütt egy módon, tehát a plebániái egy- házakra vonatkozó módosítás mellőzésével.

2. Ezen hálaadó istentiszteletre a ható- ságok, hivatalok, testületek — a hol van, — katonaság és a tanulóifjuság meghi- vandók.

3. Ahol nem levén csak egy pap, az az napra előírt Requiem korábban az nap nem volna elvégezhető; a Requiem áthe- lyezendő december hó 1-re.

4. A főhatóságom alatt álló összes is- kolákban a jubilaum napján szünet legyen.

Mindezekről a hívek az előző vasárna- pon, vagyis Advent első vasárnapján a templomban kellően értesítendő s lelke- sen buzdítandók, hogy a jubilaumi ájtat- osságban résztvevén, buzgón egyesítsék imáikat az anyaszentegyház nyilvános imá- jával: Domine Salvum fac Regem Nos- trum Apostolicum Franciscum Josephum!

Budapesten, az országgyűlés alatt 1898 nov. 20.

LŐRINCZ,
bibornok-püspök.

Fetser Antal.

— A váradi káptalan új kanonokja. —

A Szakszó Rezső kanonok elhalálozásával megüresedett kanonoki stallumot bibornok- püspökünk felterjesztésére betöltötte az apostoli király, Szent László káptalana új tagot nyert.

Fiatall ember ül be az ősi stallumba. Fetser Antal, az új kanonok szép tehetséget, munkabíró erőt, sok oldalú ismeretet, törhe- tetlen egyházas szellemet, lángoló buzgóságot, hazafias magyar lelket, igazi papi jellemet, a szegényeket szerető szívet, az egyházmegye érdekeiért, a vallásos nevelés és a jótékony- ság ügyéért való áldozatköztséget visz magával amint új méltóságát elfoglalja.

Csaknem egy évtized óta vezet a bibornok- püspök oldala mellett az egyházmegyei hivatal ügyeit. E szép hatáskörben a legnehezebb ügye- ket az egyházmegye javára, püspöke megelé- gedésére intézte s emellett kivivta magának paptársai szeretetét és tiszteletét.

Egy hibája van az új kanonoknak, az, hogy fiatal ember, még 37 éves sincs. De ez a hiba mindennap kisebb dik és annál több alapot nyújt arra, hogy annál többet várjon tőle az egyházmegye.

Erős a reményünk, hogy ez a kinevezés nagy hasznára lesz az egyházmegyének, a kultúra és a jótékonyosság szent ügyének. Azért szívünkben kívánjuk:

Ad multos annos!

A hivatalos lap tegnapi számának élén a következő legfelsőbb királyi kéziratot közli:

Vallás- és közoktatásügyi magyar ministerem előterjesztésére a nagyvá- radi latin szertartású székesegyházi káptalanban *Széchenyi* Jenő krasznai főesperesnek a békési főesperessége, dr. *Fraknoi* Vilmos választott arbei püspök és középszolnoki főesperesnek a krasznai főesperességre és *Schiefner* Ede kanonoknak a közép-szolnoki fő- esperességre való fokozatos előlépteté- sét jóváhagyván, az ekként megüresedő utolsó kanonoki széket Fetser Antal püspöki irodaigazgatónak adományozom.

Kelt Gödöllőn, 1898. évi november hó 8-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Dr. Wlassics Gyula, s. k.

Az új kanonok életrajzát a következőkben adjuk:

Fetser Antal 1862. január 14-én született Nagy-Károlyban jómódu tisztességes iparos családból, mely Nagy-Károlyban és vidékén messze, kiterjedő rokonsággal bír. Édes atyját korán kis gyermek korában elvesztette. Anyja jószívű, mélyen vallásos öreg asszony, ma is Nagy-Károlyban él s képzelhetnül milyen öröm- mel veszi névnapi ajándékul (Katalinnak hívják) fiának kanonoki kinevezését.

Középközlőit szülővárosában a piaristák jóhírű intézetében végezte kitűnő sikerrel. 1878- ban b. e. *Lipovniczky* püspök bevette a váradi egyházmegye papnövéndékei közé, hol nagy tehetségével és vas szorgalmával csakhamar kitűnt. 1881-ben theológiai tanulmányai vég- zésére a budapesti egyetemre küldötte őt a püspök. Itt is a legelső közt küzdötte fel magát, két ösztöndíjat nyert, a keleti nyel- vekből és a biblia tudományokból szigorlatot tett.

1885. június 27-én pappá szentelte őt *Nogáll* püspök s mint tanulmányi felügyelő a helybeli Sz. József intézetbe került, hol egy- uttal az aligazgatói teendőket is végezte.

Dr. *Schlauch* Lőrincz püspök átvévén a váradi egyházmegye kormányzását, csakhamar megismerte Fetser tehetségeit s 1888-ban udvarába vette, hol a szerény igatatói hiva- talon kezdve csakhamar szentszéki jegyző, püspöki czerimoniarins (1890) s végül néhai dr. *Schweiger* Rezső korai halála után 1895- ben püspöki titkár s irodaigazgató lett.

Munkabíró tettereje, akadályt nem ismerő, önfeláldozó szorgalma hamar megnyerték szá- mára püspöki urának feltétlen bizalmát, ki a legkényesebb dolgok elintézését bizta reá. Ki- rályunk váradi látogatása, Szent László hét százados emlékünnepe, a bibornoki ünnepélyek rendezése s a bibornok aranymiséje alkalmából olyan szolgálatokat tett, amelyeket a bibornok már előbb hálásan elismert, amikor őt szent- széki ülnökké nevezte s megszerezte számára a Szentatyától az udvari kápláni czimet. Ki- rály Ó Felsége nem rég tüntette ki elismerő köszönetével Bécsben tartott Sz. István napi prédikációja alkalmával.

Az egyházmegye ügyeinek elintézésénél kifejtett tevékenységéért most magas méltósá- got, kanonoki javadalmat nyert.

Fiatalon jutott a nagy méltóságba és ja- vadalomba, adjon Isten erőt és kegyelmet neki, hogy tevékenységének és áldozatkészségének sok hasznát lássa a káptalan, az egyházmegye és a közügy!

»Az idegesség okai.«*

Legyen szabad kijelenteni, hogy ezt a czi- met nem én adtam a cikkemnek. Én azt ir- tam, hogy:

»Egypársunk már tébolydákát is.«

De ha nem ezen cím alatt jelent meg a cikk: Állok elébe mindazoknak, amit meg- irtam.

Tanügyi schwindler nem voltam soha! A tisztességes előre törekvés hozott Nagyváradra, nem pedig papom, társaim, iskolaszékem előli menekülési kényszer!

Huszonöt éve látom, hogy mit csinál egy- egy »tanügyi róka«. Pár év óta tapasztalom, hogy tudásom, munkám, lelkiismeretem, keve- set ér. Nem tudok csuszni-mászni! Nem akar a nyakam a Gesler-kalap előtt meghajolni.

Vártam és várom, hogy legalább öt felől fog érní támadás. Készen voltam s készen va- gyok én arra.

»Ki bünt tipor, mérges kigyót tipor! Fáj- dalmában visszafordul az és — megharap.«

Nincs szándékom e cikknel megállani, míg a társadalomban él az igazság érzete. Nincs okom »kedves barátom« mosolygásától megijedni, mindaddig, míg agyam gondolkozni tud.

»Azért az én szívem nem félne,
Ha az egész föld megrendülne
És a hegyek a tengernek
Közepibe bé-dülnének.«

Dr. Baróthy Ákos, városi t. főorvos urtól

* A két oldalról jött válasz után helyet adunk Rátkay cikkének s ezzel a polemikát lapunkban befejezzük. Szerk.

annak kijelentését vettem volna szívesen, hogy miért *egészségtelen* a teljesen száraz honvédszár laktanya? és miért *egészséges* a teljesen nedves községi iskola?

Hogy én érdemes vagyok-e az igazgatóságra, az nem kérdés! Egyik ember kis képességgel, másik ember nagyképűséggel szokta betölteni a hivatalát! — Előkelő orvosoktól nyertem azon igazságok tisztázását, melyeket elmondottam. És látom, hogy előkelő orvosok ma sem néznek rám — rútul!

Vaday József »kedves barátom« ezuttal nyíltan végezte azt a rohamot, a mit eddig sutytyomban végezett.

Vaday József »kedves barátom« kollegiális tanácsa eszembe juttatja, hogy gyermek koromban »Brand Richárd labdacsaít«, ifju koromban »En Csillag Anna hajkenőcsét«, férfi koromban »Vaday József dadogó és hebegő állami képességet«, (melynél végre is csak többet ér az Istenadta képesség) olvastam legtöbbször az újságok hirdetése közt. — Sok időbe került mig Brand Richárdot leintette a törvény. Csillag Anna parókáját a »Borszem Jankó« volt szíves bemutatni!

»Kedves barátomra« is majd csak rá kerül a sor.

Rátkay József,

Ázsia közepéből.

— Levél a Zichy-expeditió egy tagjától. —

A messze Ázsiában kutatja az áldozatkész magyar főúr: gróf Zichy Jenő a magyarok eredetét. Kora tavasz óta bolyongnak a nagy Orosz birodalom kopár, kevésbé ismert sivatagjain, előbb Európában, majd az Uralom túl messze Ázsiában.

Időnkint egy levél ad hirt a távol keleten kutató kis, önfeláldozó csoport hollétéről.

Az expeditió néhány tudós tagja már eddig is rengeteg értékes és érdekes állat és növényi ritkaságot küldtek haza a muzeum számára s bizonyára rendkívül becsesek lesznek azok a dolgok, jegyzetek, rajzok, a melyeket magukkal hoznak nemsokára haza az expeditió tagjai s főként annak nemes, áldozatkész vezére: gr. Zichy Jenő.

Az expeditióval van ezuttal is gr. Zichy erdésze, Roschlapil Károly mint vadász, a ki már többször kísérte a gróft az ázsiai útjában, s az expeditió egyik kiváló tagja, mivel kitűnően kezeli a fegyvert. Ennek a derék embernek, aki Nagyváradon járt iskolába, alább közöljük egy levelét, melyet volt tanárjához Ponty Kelemen premontrei kanonok rendű áldozárhoz intézett, mint ennek hálás tanítványa.

A levélhez mellékelve van egy szál gyopár, melyet Ázsia belsejéből, az európai által még ritkán járt Gobi sivatagról küldött. Az érdeklődők lapunk szerkesztőségében megtekinthetik.

A hosszú utat, Chinától Nagyváradig, 46 nap alatt tette meg a levél, amennyiben október 7-en került Schanghai-ban postára s november hó 22-én érkezett Nagyváradra.

A levél teljes szövege a következő:

Mélyen tisztelt tanár ur!

Fogadja tiszteletemet s üdvözetemet a mennyei birodalom fővárosából. Kérem szíveskedjék azt 1878—1882-ig engem oktató tanári karnak nevében átadni. Ezen havasi gyopárt küldöm, melyet messze hazámtól, a távol keleten Mongolia fősíkjain vadászati közben szakték, midőn deák koromon elmerengve, mélyen tisztelt tanár urra gondoltam.

Volt tanárjaim nehezen fognak reám emlékezni. A tanár urral azonban 1895-ben Cziganfalván Sável esküvőjén találkoztam. Talán még emlékezni fog arra a magastermetű erdészre, ki ezen alkalommal egyenruhában jött le a hegyekből. Ekkor beszéltem a tanár urral azon évben tett első ázsiai utamról, mely Turkesztánig terjedt volt ki. 1896-ban ismét utaz-

tam gr. Zichy Jenővel a Káspi-tengeren Derbendig

Ezen évben márczius 12-dikén utaztunk el Budapestről Odessába, innen a Fekete-tengeren Bátumba. A Kaukázus az után az Urál-hegységen átkelve. Szibériában töltöttünk 3 hónapot, innen mentünk Mongolia fővársába Urgába, a göbi-sivatagon átkelve Chalgánál érintettük az első chinai falat. Ezen városba szept. 29-dikén nagyon fáradtan, de egészségben érkezünk. Legrosszabb dolgunk ezen utban Mongoliában s a Góriban volt. 26 napig sátorban töltöttük az éjszeleket, többször 4 fok hidegben, Nappal meg annyira tüzött a nap, hogy arczunk s kezeinkről leperzselt a bőrt annyira, hogy az lehámolt.

November 5-dikén Schangheiban Deitser Loid Sachsen nevű hajóval indulunk kedves hazánk felé. A karácsony ünnepet a kedves hozzánk tartozók körében reméljük tölthetni.

En gróf Zichy Jenő biharmegyei erdőbíróként: Magaslakon az erdészetnél vagyok alkalmazva, u. p. Fekete üveggyár. Ott van háztartásom, még mindig agglégény vagyok. Háztartásomat a nővérem vezeti mig én távol vagyok hazulról.

Maradok mély tisztelettel volt tanítványa

Roschlapil Károly,
gróf Zichy Jenő expd. tagja.

Utczai harc a rendőrséggel.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 23.

A rendőri brutálítás s okszerűtlen eljárás ismét hatalmas csetepatékat teremtett a főváros utczáin, melyek a tegnapi történetek miatt elkeseredett kedélyeket nem igen voltak alkalmasak lecsillapítani. A nyugalom csinálás módja határozottan nem ez. A mai nap folytatása a tegnapiak. A kardlapozás, lovas atak, melyeket a lovasrendőrség a csoportok s sokszor békés polgárok ellen intéz napirinden. Természetes, hogy ennek következtében a szitkok is záporoként hullanak az erélyesdit játszó rendőrökre.

A k é m.

Az egyetemi ifjuság felháborodva tárgyalta egész délelőtt a tegnapi nap eseményeit s elhatározta, hogy a rendőrségen velük elkövetett barbár tényeiért bármi módon is elégtételt vesz.

Minthogy az egyetemi kört Splényi rendőrtanácsos még a tegnapi nap folyamán becsukatta, az egyetemi ifjuság az egyetemi aula előtt gyűlt össze, itt a sérelem ügyében követendő magatartásukról tanácskoztak. Az ifjuság azonban élt a gyanupörrel, hogy t. i. köréje Splényi detektívjei is beburakodhattak s azért igazoló jegyük előmutatására szállították fel egymást s így fedezték fel a detektív közöttük. A felismert titkos rendőrt azonnal körülvették s záporoként zudultak a szitkok feléje s fenyegetve emelkedtek fel az öklök.

»Nem engedem. . . .«

Hü csatlósának ezen veszedelmét valaki hírül vitte a Sándor-utcán táborozó Splényinek s viharként nyargalt lovas rendőreivel megmentésére.

Az ifjak látva a veszélyt, sietve menekültek be az egyetem aulájába s a kaput hirtelen becsukták az emiatt bosszankodó Splényi óra előtt.

Belülről egyre hangzott: Le a Hentzi huszárokkal. Le az erőszakkal!

A kaputól távolabb álló ifjak kinrekedtek s Splényi most ezeknek vezényli

lovasrendőreit, akik kivont karddal ütöték, vágták a csoportot. A megseprött téren bolok, esernyők, összetépett kalapok, kabát darabok maradtak.

Az iszonyatos zajra lejövvő dr. Nagy Ferencz rektor kinyitatta az ajtókat. Meglátta ezt Splényi, kinek már semmi tennivalója nem akadt, mint a kapuval farkasszemet nézni, hirtelen a kapu előtt termett.

— Előre lovasrendőrök! kiáltott harásnyan s a tegnapi szerint az aulákban szorongó ifjuságra akart törni.

Nagy Ferencz rector akkor jött a kapun s látva a kínos helyzetet haragtól reszkető hangon odaszólt a behatolni akaró Splényinek:

— Nem engedem, hogy ide ismét betörjön!

Az ifjuság freneticusan éljenzett s Splényi leforrázva távozott. Az ifjuság guny kaczaja kísérte.

— Abczug! Le vele! Le a vegyész kapitánnyal. Le a zsoldosokkal. Abczug Fejérváry!

A parancs.

Az országgyűlésnek ez időtájban volt vége s az ifjuság ezen incidensének végére érkeztek oda: Polónyi Géza, Justh, Fáy, Páder Rezső, Major Ferencz képviselők.

Az ifjuság kivonult a képviselők elé s elmondták a történeteket.

Egyszerre ismét lovasrendőrök vágatnak oda s Spényi rendőrtanácsos a csoport mellé állva, odakiáltott:

— Távozzanak! Oszoljanak!

Érre indulatos szóváltás támadt a rendőrtanácsos és a képviselők között:

Polónyi Géza: Mi képviselők vagyunk s a Házból jövünk.

— Nem vagyok rá kíváncsi! — szólt vissza Splényi dühösen.

Polónyi: De tiltakozunk a brutalitásuk ellen!

— Nekem parancsom van a tömeget eloszlatni. Előre lovasrendőrök!

Splényi ur ezzel a képviselők szemeláttára dühös buzgalommal ütötte, vágta a lovasrendőrök társaságában, a meglepett fiatalságot mig csak meg nem tisztult a tér.

Ezen irtóztató dulakodás, lótiprás láttára, melyben többek az ütésektől elkábultva rogytak a lovak patái alá.

— Ezt megfognak torolni Perczelen. Ő az oka mindennek — szólt Justh a durva jelenetet bámuló képviselőkhez s ezzel távoztak a vérengzés színhelyéről.

Az izgalom oka.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv. Az egyetemi ifjuság mai összevülésére Wlassics miniszter egy rendelete adott okot, melyben a miniszter az ifjuság részvételét rendelte el decz. 2-án, a császárijubileumon tartandó istentiszteleten.

A függetlenségi párt elhatározta, hogy Wlassics miniszternek az igazgatókhoz intézett rendelete ellen, hogy a császár jubileum napján tartandó istentiszteleten a középiskolák ifjusága is részt vegyen, a legerősebb akciózt fogja indítani.

Az egyetemi ifjuság Szilágyinak.

Budapest, nov. 23. (Saját tud. táv.) Az egyetem ifjusága elhatározta, hogy

Szilágyi Dezsőnek magatartásáért az országgyűlés viharos ülésén fáklyásmenettel rendez.

Elégtétel.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) A jogikar tanárai az egyetem falai között lefolyt rendőri brutalitások tárgyában gyűlést tartottak s kijelentették, hogy **lemondanak**, ha az egyetem megsértett autonómiájáért *elégtételt nemkapnak*.

Hiób hírek.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) A fővárosban mindenféle hírek keringenek a kormányt illetőleg, kapcsolatban a forrongó mozgalmakkal.

Egyik hír szerint a **kormány holnap lemond** s az új kormányt **Szilágyi** Dezső fogja megalkotni **Apponyi** Albert gróffal. A hír azonban minden alapot nélkülöz s a két parlamenti férfi iránti meleg rokonszenv és érdeklődés eredménye.

A másik hiób hír, hogy **Perczel** Dezső belügyminisztert a rendőrség brutalitásai miatt, melyet ő szabadalmazott fel ilyenek megtételére, *megverték*.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és esütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

November 26. Zenekedvelők hangversenye a Sasban; este 6 órakor.

November 26. Hangverseny.

November 27. Mese matiné.

* **Egyházi kinevezések.** **Gürtler** József besztercebányai székesegyházi örkanonoknak a **koppáni** címzetes prépostságot, **Havrán** János besztercebányai székesegyházi főesperes és kanonoknak pedig a B. Szűz Máriáról nevezett **királyhelyi** apátságot adományozta Ő Felsőge.

* **A „Gyermek-kórház” vagyona.** A «Gyermek-kórház» céljára Nagyvárad városa megvásárolta a Sztaroveszky-féle házat, a melyen 12,000 frt teher van. A főszámvevő számításai szerint, ha a kórház-alap készpénz vagyonából ezen adósságot kifizeti a város, a kamat-különbözet révén az alap mintegy 250 frtot nyer évenként. A közgyűlés a főszámvevő javaslatához képest kimondotta, hogy kifizetik az adósságot. A városi tanács a kölesönt az «Erdélyrészi magyar jelzálog hitelbanknak» 1899. évi február 1-jére felmondotta.

* **A bonczház építése.** A várad olaszai temetőben emelt bonczház építése ellen tudvalevőleg **Szokolay** Tamás törvényhatósági bizottsági tag felebezést adott be a miniszterhez, a melyben a valósághoz hiven kimutatta, hogy közegészségügyi és forgalmi tekintetben mily kár a bonczháznak a bejárat mellett való építése, eltekintve attól a vastag kegyeletértéstől, hogy az épületet sírokra emelték. — Azóta a polgármester kellő felvilágosítást nyújtott a miniszternek s ehez képest tegnap lejött a miniszter határozata. Egyszerűen a felebbezés elutasításával a bonczház építését a miniszter jóváhagyta. — Hát láttunk már több ilyen csodabogarat és miniszteri baklövést.

* **A temesvári szintársulat Nagyváradon.** Már említettük, hogy Temesvár város tanácsa az iránt kereste meg Nagyvárad városát, hogy a két város lépjen szini szövetségre, s ha a nyári szini szezon Nagyváradon szabad, a játszási engedélyt a temesvári szintársulat nyerhesse el. Így a két város állandó jó szintársu-

latot nyerne. A városi tanács az átiratot véleményezés végett kiadta a színügyi szakbizottságnak. — Bármi legyen a színügyi bizottság véleménye, jelenleg a kolozsvári szintársulat két évig a játszási jog, s ezt megbontani nincs is ok.

* **Elvi jelentőségű határozat.** A nagyváradai szikvíz-társaság tagjai nem váltottak iparendedélyt, hanem a nélkül gyártatták s bocsájtották áruba a szódavizet. Az iparhatóság e miatt a társaság tagjait: **Kain** Jakabot, **Wallerstein** Salamont stb. megbüntette 20 frt-ig. Harmadfokban kimondta a miniszter, hogy az iparendedély váltásának elhanyagolása kihágást képez s ezért az illetőket 20—20 frt pénzbírsággal sújtották.

* **A vízvezeték újabb költsége.** A vízvezeték már rengeteg költségébe van Nagyváradnak; csak most fejezik be a nagy bővítési munkálatokat, mint egy 53,000 frt költséggel. Ez a kibővítés azonban még tetemes állandó kiadást is ró a városra. A **Wallser** cég ugyanis — mint már írtuk, — megkereste a várost, hogy az új gép beállításával a gépkezelés és kazánfűtés révén nagyobb személyzetet kíván; nevezetesen egy algépészt, évi 720 frt fizetéssel és 2 fűtőt, évi 600—600 frt fizetéssel. Ez évi 1920 frt több kiadás, a melyet az üzemet kezelő cég követel a várostól. Az ügyet véleményezés végett kiadták a mérnöki hivatalnak.

* **Takarékosság minden vonalon.** A legutóbbi városi közgyűlésen merült fel a nagy takarékosági hajlam; kimondották, hogy gondoskodják a tanács a közigazgatási kiadások apasztásáról s a többi között az írószereket természetben, hanem iroda általánosan szolgálják ki. A városi tanács ezt a közgyűlési határozatot azzal adta ki a főszámvevőnek, hogy tanulmányozza az ügyet s a kiadások mikénti mérséklésére nézve terjeszzen be javaslatot.

* **Ejjeli ülés 26 év előtt.** A képviselőház tegnapielőtti viharos ülése érdekes történelmi reminiscenciát elevenít föl. Viharos ülések már voltak a magyar parlamentben sokszor; de ülés ily sokáig még sohasem tartott. Utoljára **26 esztendő előtt** fordult elő hasonló dolog és pedig az 1872-ik év márczius havában. Akkor a **választmányi reform** kérdése volt napirenden. **Tisza** Kálmán rendezte ellene a minap Nagyváradon általa elítelt obstrukciót. A viharos jelenetek napokig tartottak, Márczius 5-én a választási reformra vonatkozó törvényjavaslatot általánosságban 42 szótöbbséggel elfogadták. **Helfy** Ignác azonban a függetlenségi párt nevében azonnal kijelentette, hogy a részletes vitánál beszédekkel fogják megakadályozni a törvény létrejöttét. Harminczket függetlenségi képviselő aláírással és becsületszóval kötelezte magát, hogy a törvény létrejöttét agyonbeszéléssel fogják megakadályozni. Márczius 7-ikén **Helfy** először is elégtételt kért az «**indiskrét**» szóért, a melyet a párt hoz intéztek. (Tegnap tudvalevőleg a megbotránkozás oka «**becsületrontó**» szó volt.) Lármás, viharos jelenet következett most, a mely csak akkor esillapult, a mikor az elnök lemondással fenyegetődött. A másnapi napirend megállapításánál a vihar újra kitört. Gróf **Lónyay** miniszterrelők elsápadt és reszketett az izgalomtól, a jobboldal ordított és toporzékolt, a baloldal nem maradt adós és mindkét oldalról a legsértőbb kifejezések hangzottak el. Husz szónok egyszerre jelentkezett szólásra. Délután 5 órakor egy előbbi határozat folytán újra ülést tartottak. A napirend megállapítása után indítványozták, hogy az esti üléseket mindenkor 9 órakor rekesztik be. **Szapáry** képviselő 11 órai időt indítványozott. Névszerinti szavazást kértek. Tizenegy szónok szolt hozzá minden indítványhoz. Éjjelkor **Győrffy** képviselőnek eszébe jutott kérdezni, hogy a **mai nap a holnapi nap-e** vagy megfordítva: a **holnapi nap még a mai naphoz tartozik-e?** Éjjel után két óra felé egy szónok még nagyban érvelt a mellett, hogy az ülést 11 órakor rekesztik be. Gróf **Lónyay** kétségbeesetten szaladgált egyik képviselőtől a másikhoz. A képviselők egy része tisznyókált

a padon, a másik része a svesztor szobáját hálósobává változtatta és ott aludt, a mig csengetyűszó nem hívta őket az ülésterembe. Az izgalom óriási volt. A királynak óráról órára jelentést tettek. Öt napig tartott vita után eldőlt az ülések tartamának kérdése. A vihar azonban ápril 12-éig tartott, a mikor is a választási törvény részletes tárgyalása is véget ért.

* **A fogyasztási adók kezelése.** A bor-és huszfogyasztási adók bérletét új évtől kezdve továbbra is Nagyvárad városa kapta, a tárgyalások során megállapított összegeké t. A tanács a közgyűlés jóváhagyását tudomásul vevén, **Bordé** Ferenc tanácsnok már megtette az intézkedéseket, hogy ezen fogyasztási adók kezelése új év után is akadálytalanul eszközöltessék.

* **A csempészet megakadályozására.** **Bordé** Ferenc városi tanácsnok, aki a vámok kezelésére felügyel, tapasztalta, hogy sok helyen kövezet-vám alá eső árukat szállítanak be a falusiak Nagyváradra. Így kerülő utakon járnak be a püspöki utnál, a fázánosnál, Kis-kut-utca végén stb. Azt javasolta, hogy a vasuti állomáson túl levő, valamint a Kis-kut-utcai vámházak kijebb építtessenek. A tárgyalások során azonban kitűnt, hogy a vasuti állomás mellett levő vámot kijebb helyezni nem lehet. A fázánosri és kis-kut-utcai vámoknál pedig nincsen hely építkezésre. A tanács utasította **Bordé** Ferenc tanácsnokot és **Beczky** Artur vámfelügyelőt, hogy gondoskodjanak a kis-kut-utcai vám kellő elhelyezéséről s a Fázán-soron egy részes vámfelállításáról.

* **Pályázat.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevősnél áthelyezés folytán egy 1100 frt fizetéssel és lakpénzzel javadalmazott **pénzügyi számvizsgálói** állás jött üresedésbe, melyre pályázatot hirdet a nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság.

* **Eltűnt 150 forint.** Kedden este **Szabó** Lajos kőfaragó-utcai kocsmáros kétségbeesetten panasolta a rendőrségen, hogy még ő távol volt, a lakását alkulesokkal kinyitották s az egyik szekrényből kiloptak **százötven** forint készpénzt. A rendőrség a feljelentés következtében a nyomozást megindította s kisélt, hogy **Szabónak** a lakásán nem rablók, hanem a bírósági végrehajtó és a felperesi ügyvéd járt, akik mivel a lakást bezárva találták, azt kinyitatták s az ott talált ingókat lefoglalták. A foglalásnál azonban a 150 forintot nem találták, s így azt le sem foglalhatták, s elsem vihették.

* **Tolvajok a Ritter czukrászdában.** **Ritter** czukrászda tulajdonos tegnap két favágóval **Kiss** Józseffel és **Földk** Andrással lát vágatott, amit azután a pinczéjébe vitetett. A favágók a pinczében feltörték egy ajtót s a bezárt helyről négy üveg finom spanyol bort elloptak. A tetteseket a rendőrség elfogta s ekkor kisélt, hogy az egyik ember, **Kiss** már többször büntetve is volt lopásért. A rendőrség előtt **Kiss** a lopást beismerte, mig **Földk** tagad.

* **Tele vannak a rendőrség börtönei.** Még csak pár napja annak, hogy a hideg beállott s ez már is erősen meglátszik a rendőrség börtönein. Mig a szép napok tartottak, addig igen sok foglalkozás nélküli ember kint aludt a szabadban, most azonban, hogy ez a hideg idő miatt lehetetlen, ezek az alakok beszorultak a városba s ellepték az alsóbbrendű kocsmákat és kávéházakat. A rendőrség néhány napig razzitát tartott, aminek a következménye azután az lett, hogy a börtönök ma már tele vannak veszélyes emberekkel, akiknek egy részét, — az idegen illetőségűeket, — illetőségi helyeikre tolonczolják, s így csinálnak helyet a váradai illetőségű közveszélyes egyéneknek.

* **Talált tárgy.** A Müller-kioszk előtt egy kis sárga bőrkötésű; rézkapcsos imakönyv találtott, melyet a megtaláló szerkesztőségünkben tett le, hol azt a tulajdonos kellő igazolás mellett átveheti.

Ismét az „Ujvilág”.

(A tegnapi szocialista sajtópör.)

A nagyvárad esküdt bíróság tegnap ismét szocialista sajtópörben tárgyal.

Az Aradon megjelenő „Ujvilág”-ban lát-

tak napot a cikkek, amelyeket az ügyészség inkriminált.

Ebben az egy számban három cikk van s mind a három inkriminálva lett.

A felelősséget *Török Géza* nevű asztalos segéd vállalta magára mind a három cikkért. Ugy látszik azonban, hogy most mégis félt helyt állani cselekményeért s így a tárgyaláson nem jelent meg.

A tárgyaláson igen kis számu hallgatóság volt jelen s azok is, akik eljöttek hallgatni, azok is megszöktek a hideg teremből.

A tárgyalást *Millye Gyula* vezette, rajta kívül a tanács tagjai voltak: *Grám Sándor* és *Fassie Pál*, jegyző: *Nagy János*.

A vádhatóságok *Balázs Tihamér* dr. képviselte.

A tárgyalás megnyitása után az elnök konstatació, hogy a vádlott nem jelent meg, ami után megkezdődött az esküdtszék megalakulása.

Az esküdtszéknek a következők lettek tagjai:

Tikos Sándor, Hollósi Géza, Láng József, Jelinek Ferencz, Sarkadi Lajos, dr. Daday József, Bartsch Sándor, Szacsavay Ákos, Sávell János, Stern Sándor, Kiss Dávid és Winkler Lajos.

Pótesküdték: Kappel György és Deli Géza.

Miután az esküdtek a szokásos esküt letették, felolvasták a vádlottnak a vizsgáló bíró előtt tett vallomását.

Ebből kiténik, hogy a vádlott *Török Géza* aradi lakos, 21 éves, asztalos segéd s felekezetenélküli. Mind a három cikk írását magára vállalta s az ezzel járó felelősséget is elvállalta.

A vádlevélnek, majd az inkriminált cikkeknek a felolvasása következett ezután. A cikkek az »Ujvilág« 6-ik számában jelentek meg.

Az első az *előfizetési felhívás*. Ebben a vagyonos, a földbirtokos osztályt támadja meg a vádlott. Elmondja, hogy az urak idáig elnyomták a népet, azonban ennek most vége lesz, s a cikk végén aztán *Dózsa-féle* paraszt lázadással fenyegetőzik.

A második cikk sokkal erősebb hangon van írva.

Ebben a katolikus felekezetenélküli író. A cikknek a címe »*Népbutítás*«. Ebben a radnai búcsúval foglalkozik, megtámadja a papságot és a vallási szertartást.

A harmadik cikk azután a *csendörökkel* foglalkozik. Elmondja ebben az író, hogy a csendörök milyen brutálisan viselkednek, hogy gyakran a tömegbe lönek, különösen a Balmazújvároson történetekkel foglalkozik.

A bizonyítási eljárás a cikkek felolvasásával véget ért, s ezután *Balázs* dr. előterjesztette a vádbeszédjét.

Balázs dr. mindenképp előtt az Ujvilággal foglalkozik, annak az íróival s az irányáival.

Megemlíti, hogy minden idáig megjelent száma már le van foglalva s melyeknek a tárgyalása idáig megvolt, mindre ki is mondták a vétkeket.

Ezután foglalkozik a három cikkel, mind-egyiket külön vesz vizsgálat alá s kimutatja, hogy a cikkekben meg van az izgatás.

Különösen kiemeli a második cikkre vonatkozólag, hogy azért, hogy valaki felekezetenélküli, azért még nincs feljogosítva, arra, hogy egy vallásos felekezetenélküli megtámadjon.

Sikerült beszédjének végén kérte az esküdteket, hogy a vádlottra mondják ki — a vétkest.

A vád után felolvasták a kérdőpontokat, mire az esküdtek visszavonultak verdikt hozatalra.

Az esküdtszék verdiktjét *Szacsavay Ákos* hirdette ki a következőkben:

1. Foglaltatik-e az »*Előfizetési felhívásban*« izgatás? 5 igen; 7 nem.

2. Foglaltatik-e a »*Népbutítás*« című cikkben izgatás? 4 igen 8 nem.

3. Foglaltatik-e a »*Háboru Balmaz-ujvároson*« című cikkben izgatás? 12 igen.

4. Szerzője az első cikknek *Török Géza*? 12 igen.

5. Szerzője-e a második cikknek *Török Géza*? 12 igen.

6. Szerzője-e a harmadik cikknek a vádlott? 12 igen.

7. Vétkes-e az első cikk írása által az izgatásban? 5 igen; 7 nem.

8. Vétkes-e a második cikk írása által az izgatásban? 3 igen; 9 nem.

9. Vétkes-e a harmadik cikk írása által az izgatásban? 8 igen; 4 nem.

Az esküdtszék így a vádlottat csak a harmadik cikk írásában mondotta ki bűnösnek.

A törvényszék ezen verdikt alapján, a vádlottat egy rendű izgatásban bűnösnek mondotta ki s ezért két havi államfogházra, öt forint pénzbüntetésre ítélte a vádlottat. Ezenkívül elrendelték a lefoglalt lappeldányoknak a megsemmisítését s kötelezték a vádlottat, hogy az ítéletet az Ujvilágban tegye közzé.

Az ügyész semmisségi panaszt jelentett be. A második tárgyalásra a vádlottat elővezetik.

Öngyilkos kovácsmester.

— Saját tudósítónktól. —

Tegnap délután egy revolver dördült el az Apáczá-utcán.

Egy régi fajtájú rozsdás revolver volt ez, ami hosszú évek során használatlanul hevert s a melyet már félig megsemmisített a rozsdá, ami azért még mindig elég jó volt arra, hogy elvegye egy embernek, egy javarkorbelt embernek életét, megsemmisítse a társadalomnak egy elégedetlen tagját — saját akaratából.

Amint ott fekszik a rendőrség asztalán ez a rozsdás fegyver, az ember el sem tudja hinni, hogy ez a fegyver képes volt egy életet megsemmisíteni.

Pedig megtörtént, a fegyver remekül talált, épen a közepén furta keresztül a szívének az embernek, aki elég könnyelmű volt a legdrágább kincset, Istennek legnagyobb ajándékát eldobni magától.

Az eset annál megrázóbb, mert ezt nem egy fiatal, könnyelműen gondolkozó ember követte el, hanem egy meglelt kora ember.

Az esetről tudósítónk a következőket közli:

Darabant Ignác szatmármezei Petyén községből származott ide Váradra, s itt több éven keresztül a Kis-pecze utcán mint kovács mesternek üzlete is volt, amiigen szépen jövedelmezett neki.

Darabant sokáig élt így boldogságban s meglegedésben, míg végre ez év tavaszán a felesége betegedni kezdett. Felesége betegsége igen komoly volt. Majdnem egy fél esztendeig ellen állt az asszony a pusztító kórnak, míg végre is győzedelmeskedett a kór s az asszony ez év augusztusában meghalt.

Már az asszony betegsége alatt a *Darabant* műhelye hanyatlásnak indult, az asszony halála után pedig teljesen megsemmisült.

Darabant a műhelyével mit sem törődött, sőt a pálinkára is rászakozott, annak a vége aztán az lett, hogy *Darabantot* lassankint minden megrendelője elhagyta, később pedig a holmiját is elárverezték.

A meghasonlott ember ekkor belépett *Bodánszky* kocsigyártóhoz — munkásnak.

Darabant azonban itt sem volt meglegedve a helyzetével, úgy látszik derogált neki mint volt mesternek, másnál szolgálni s néhány nap óta nem dolgozott.

Tegnap délben *Darabant* még elhozatta az ebédjét, azonban azt már nem ette meg.

Délután egy negyed 5 órakor a *Bodánszky* házában levő lakásáról kiment az udvarra, nem sokára azután visszament s ekkor követte el végzetes tettét.

A lövést senki sem hallotta s így az öngyilkosságot csak fél 5 óra után vették észre.

Ekkor egyik volt tanoncza *Varga József* bement a szobába s itt megszólalt:

— Darabant ur, nem akar valamit hozatni?

Darabant nem felelt semmit sem.

A félhomályban a fiu látta, hogy a gazdája ott fekszik az ágyon, oda ment hozzá s megfogta a kezét.

A kéz már hideg volt s akkor gyufát gyújtott a fiu s látta, hogy *Darabant* melléből folyik a vér, mellette pedig ott hevert a gyilkos revolver. *Darabant* akkor már meg volt halva.

A rendőrség részéről a tett színhelyén *Rápolnay* rendőrbiztos jelent meg, aki felvette a jegyzőkönyvet s a hullát beszállította a bonczházba.

Darabant semmi írást sem hagyott hátra. Temetése valószínűleg holnap lesz.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló intézet gyűlése. Nagyvárad egyik legkiválóbb jótékony intézete: a Szent Lászlórol nevezett koldusápoló és figyermek menedék-ház évről-évre mind szebb és eredményesebb működést fejt ki a humanizmus terén. Különösen azóta fejlődik a legszebben, mióta az apácák vezetik az intézet felügyeletét, ellátását.

Tegnap délután ismét összegyűltek az intézet egyik termében azok a lelkes férfiak, akik buzgósággal, ügyszeretettel, áldozatkésséggel fáradoznak az intézet igazgatása és előhaladása körül.

Ezen a gyűlésen megállapították a jövő évi költségvetést, s azonkívül elhatározták, hogy továbbra is megmarad ugyan az eddigi cím, azonban az intézetre a rövidebb: Szent »László-intézet« felíratot függesztik ki.

A gyűlés lefolyása a következő volt:

Winterhalter Antal apátkanonok elnöke alatt a gyűlésen részt vettek: dr. *Bozóky* Alajos, dr. *Hoványi* Gyula egyesületi pénztáros, dr. *Hoványi* Géza, *Fetser* Antal kanonok, *Bereczky* Géza, *Kucsovsky* Lajos t. kanonok, dr. *Vucskics* Gyula és dr. *Schweiger* Ede.

Hoványi Gyula dr. pénztáros előterjesztette a jövő évi költségvetést, mely szerint a kiadás 6781 frt 57 kr és a bevételt ugyanannyiban állapították meg. Örvedetes tudomásul szolgált az előterjesztés s annál inkább, mert a számok fényesen bizonyítják, hogy városunknak egyik legrégebbi jótékony egyesülete mily óriásilag gyarapodott, csak készpénzben van az egyesületnek százezer forinton felüli összege, nem számítva bele az épületeket és egyéb értékeket.

Az előterjesztés kapcsán elhatározta a közgyűlés, hogy mindazon jöltezőknek neveit, kik 1000 forint adománnyal járultak az egyesület vagyonának gyarapításához, — nemcsak az ugynevezett aranykönyvbe foglalják, hanem az egyesületi helyiségben is alkalmas keretben megörökítik.

Elnök jelenti, hogy a kibocsátott gyűjtő-iveken *Schlauch* bibornok 100 frtot, a káptalan tagjai 170 frtot adományoztak. A közgyűlés őszinte köszönetet mondott adakozóknak.

Winterhalter Antal, elnök a közgyűlés tagjainak élénk hozzájárulása mellett üdvözölte *Fetser* Antalt az egyesület tevékeny tagját kanonokká történt kinevezése alkalmából.

Köszönetet mondott végül a közgyűlés *Veiszlovits* Adolf cégnek, mely két temetést díjmentesen teljesített az egyesület iránti tekinetből.

A közgyűlés szeretett elnökének életével ért véget.

Igazságszolgáltatás.

Szakáll Pál ügye a kir. táblán.
A kir. tábla büntető tanácsa tegnap tár-

gyalta Szakáll Pálnak a berettyó-ujfalui volt járásbíró ügyét, akit a törvényszék számos hivatali visszaélés miatt 2 évre ítelt. A tanács elnöke Ritók Zsigmond kir. táblai elnök, előadó Nagy Ferencz kir. táblabíró, szavazóbírók Urbán Adolf, Poyvár Dénes és Molnár Géza kir. táblabírók, tanácsjegyző Nagy József. A kir. tábla az első foku bíróság ítéletét megváltoztatta s Szakáll Pált 1 évi börtön, 40 frt pénzbüntetés, 8 évi hivatalvesztés s politikai jogainak felfüggesztésére ítélte. A tanácskozás igen sokáig tartott. A temérdek anyagu tárgy előadása d. e. fél 9-től 1 óráig s délután fél 4 órától esti 9 óráig tartott.

Harez a milliókért Sok port kavart fel már az a polgári pör, amelyet a főváros indított Károlyi Sándor gróf ellen, azért a földárért, melyet a káposztásmegyeri vízmű készítésének céljára használtak fel. Az Ujpest és Rákospalota közt fekvő földterület Károlyi gróf tulajdonát képezte. A főváros eleinte békés úton folytatta a kisajátítási alkudozásokat a tulajdonossal, de ez nem vezetett eredményre. Károlyi gróf közel harmadfél millió forintot követelt az egyezkedések folyamán, a főváros pedig csupán 800,000 forintot ajánlott föl s mikor ez ajánlat nem talált elfogadásra, megindította a kisajátítási pört a budapesti törvényszék előtt, a mely olyképp határozott, hogy a telkekért Károlyi grófnak 464.539 frt 46 krt ítelt meg. Az ítélet ellen Károlyi gróf a kir. ítélőtáblához felebbezett, a mely Végh József táblai bíró előadása mellett ma foglalkozott az ügygel, de mert hiánysoknak találta az iratokat, ítéletet még nem hozott, hanem az aktákat kiegészítés végett visszaküldte a törvényszékhez.

TAVIRATOK.

Krieghammer utóda.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) *Krieghammer* hadügyminiszter lemondása már legközelebb minden bizonnyal várható. Utódjaként *Kropatscheket* emlegetik.

A csongrádi felirat a főváros közgyűlésén.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) A főváros mai közgyűlése vette tárgyalás alá a csongrádi felirati indítványt. Az elenzék az indítványt megobstruálta. A vita végnélküli hosszúnak ígérkezett s az elenzék minden eszközt megragadt annak kinyújtására. Heves jelenetek folynak le a közgyűlési elnök és a szónokok között.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Heves obstrukció után a csongrádi felirati vitát **éjfélkor befejezték.** A főváros a parlamenti rend érdekében fel fog irni a házhoz.

Parlamentari affair.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Perczel és Holló Lajos közötti ügy fegyveres elintézése holnap fog végbe menni.

Bánya légrobbanás.

Budapest, nov. 23. (Saj. tud. táv.) Resiczán nagy bánya légrobbanás történt, melynek 9 sebesültje van.

A franciaországi események.

Páris, nov. 23. A »Matin« megerősíti, hogy ismét házmolozást tartottak és

biztos forrásból tudni véli, hogy a lefoglalt 43 levél közvetlenül összefügg a Dreyfus-ügygel. Ezeket a leveleket állítólag különféle katonai személyek irták Esterházy-nak 1894-ben és 1895-ben. A nevezett lap szerint most már lehetetlen kételkedni benne, hogy Esterházy szerepet játszott a Dreyfus-ügyben. Ugyanez a lap jelenti, hogy Boisdeffre tábornok vallomásából kitűnik, hogy a volt vezérkari főnök jól ismerte azokat a tényeket a melyek alapján Picquart gyanakodott Esterházyra; kitűnik az is, hogy Picquart ezredest épen akkor bízták meg az algiri és tuniszi misszióval. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1898. nov. hó 22-ik napján tartott vásárban eladott természetények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: Ó 10.—. Uj 9.60. Kétsz. buza 8.50—8.—. Rozs 8.——7.60. Arpa 5.60—5.10. Zab 5.50—5.10. Tengeri: 4.20—3.90. Borsó 15.—. Lencse 18.—. Bab 6.70. Köleskása 12.—. Burgonya 2.—. 100 kiló lángliszt 17.—, zsemlyeliszt 16.—, fehérkenyér liszt 15.—, barnakenyér liszt 13.50, széna fuvarral 2.10, szalma 0.60 Szalona 72.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkgr. alom-szalma —03. 1 köbm. bikkfa 3.20, tölgyfa 2.90, cserfa 3.35. 100 kiló marhahus 48.—, Öntött gyertya 44.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —40. Pálinka —32, Szilva pálinka —80. Szesz 1.—. 1 mm. kőso 10.70. nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 33.—, szappan 24.—, birka gyapju —, magyar gyapju —, Egy hektoliter ó-bor 33.—, uj bor 24.—, méz 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 8.30. köles 5.—, repeze —, dió 16.—, mogyoró 12.—, aszalt szilva 12.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 12, szalonna 68, sertéshus 56, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 26, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 14. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag — 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1898. évi nov. 22-ről: Tiszta buza körülbelül 2000 hltr, kétszeres buza 300 hltr, rozs 500 hltr, árpa 200 hltr, zab 300 hltr, tengeri 2500 hltr, burgonya 800, hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 190 drb, félhizott 220, sovány 240, südő 370, malac: 490, hizott marha 11, jármás ökör 570, fejős tehén 300, borju 290, bivaly 9, juh és kecske és 200, ló 341.

Marha ártáblázat 1898. november 22-ről Egy pár első rendű jármás ökör 295—325, egy pár másodrendű jármás ökör 200—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—185, 1 pár fejős tehén 86—190. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 63—85.

1 drb vágó tehén 150 kgr. 43—64, 1 drb. veres borju 12—18, 1 drb. fél éves borju 16—22, 1 drb egy éves borju 22—32, két éves borju 31—58, 1 pár hizott sertés 45—85, 1 pár fél éves 20—24, 1 pár egy éves sertés 35—54, 1 pár két éves sertés 56—78, egy jó igás ló 50—80, egy pár ökörbőr 16—21, egy pár tehénbőr 12—16, 1 pár borjubőr 5—8, 1 pár lóbőr 6—10.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, november 23.

Buza márcziusra	—	—	—	—	9.83
Buza októberre	—	—	—	—	—
Uj tengeri	—	—	—	—	4.76
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	—
Rozs őszre	—	—	—	—	8.54
Zab őszre	—	—	—	—	5.98

Értéktőzsde.

B u d a p e s t, november 23.

Az irányzat nyugodt.

Oszták hitel	—	—	—	—	353.30
Magyar hitel	—	—	—	—	381.75
Allamvasut	—	—	—	—	353.40
Salgótarjáni	—	—	—	—	367.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	258.—
Villamos vasut	—	—	—	—	224.50
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	252.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	86.—
Kereskedelmi	—	—	—	—	1011.50
Déli vasut	—	—	—	—	78.—
Rimamurányi	—	—	—	—	264.25
Magyar jelzálog	—	—	—	—	598.—

B é c s, november 23.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	—	—	—	—	351.75
Magyar hitel	—	—	—	—	380.75
Allamvasut	—	—	—	—	351.75
Birodalmi márka	—	—	—	—	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	119.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	97.75
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	—	—	—	—	119.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2/10%	—	—	—	—	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	96.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.25
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölesön	—	—	—	—	158.75
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölesön	—	—	—	—	188.—
Oszták járadék papírban	—	—	—	—	100.75
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	—	100.75
Oszták járadék aranyban	—	—	—	—	100.70
Oszták korona járadék	—	—	—	—	120.—
1860. Oszták államsorsjegyek	—	—	—	—	101.25
Oszták magyar bankrészevény	—	—	—	—	149.—
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	353.10
Oszták hitelintézeti részevény	—	—	—	—	350.—
Páris vista	—	—	—	—	953.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	58.95
London vista	—	—	—	—	120.35
Páris vista	—	—	—	—	47.60
20 márkás arany	—	—	—	—	11.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a **gáz-coaks**, mert a súlyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyűl meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsanként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsanként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a coaks vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1898. októberben.

Nagyvárad légszeszgyár:

Az igazgatóság.